

Omona ay Samuel

Maipanggep Sin Libro Ay Nay

Din madad-at sin Omona ay Samuel et din nanbaliwan di turay ed Israel, tan nasokatan din nanturayan di papangolo si panturayan di aari. Si Diyos di maibilang ay kosto ay arin di Israelita, ngem gapo ta layden da ay waday ipogaw ay mangituray en daida ay kaman din arin di odom ay ili, waday insaad Diyos ay ari da. Importanti ay nemnemen tako ay si Diyos di kangatoan ay manturay ay makaammo sin kaipoipogaw ya siya abe sin ari (2:7-10). Mo onodan da din linteg Diyos, matonton di kalintegang di am-in ay ipogaw, baken anggoy din babaknang mo adi abe din nabibiteg.

Tolo di madamdag ay ipogaw ay maidad-at isna: si Samuel ay din naodi ay madaydayaw ay pangolo, si Saulo ay din damo ay arin di Israel, ya si David ay nadotokan ay maiskat en Saulo.

Maadal takos na ay mo ipapasnek di ipogaw ay mansilbi en Diyos, mayat di pantongpalana, ngem mo adi na onodan din bilbilin Diyos, dosaen Diyos sisya.

Din Linaona

Si Samuel ay pangolon di Israel *1:1–7:17*

Din naisaadan Saulo ay ari *8:1–12:25*

Din nangon-ona ay tawtawen di nan-arian Saulo *13:1–15:35*

Da David en Saulo *16:1–30:31*

Din nateyan Saulo ya din an-ak na *31:1-13*

Si Elkana Ya Din Pamilya Na

1 ¹Waday lalaki ay manngadan si Elkana ay polin Efraim ay man-ili ed Rama sin kadondontogan ay sakop di Efraim. Sisya din anak Jeroham ay anak Elihu ay anak Tohu ay anak Zuf. ²Dowa di asawan Elkana ay da Hanna en Peninna. Waday an-ak Peninna ngem basig pay si Hanna. ³Tinawtawen

ay emey da Elkana ed Shilo ay en mandayaw ya man-idaton en Diyos ay Kangatoan ay Turay. Sin isdi, da Hofni en Finehas ay an-ak Eli di papadi ay mansilbi en Diyos. ⁴Tonggal man-idaton si Elkana, idawtanans da Peninna ya din an-ak na si sag-eesa ay bingay da sin karni. ⁵Ngem si Hanna pay, dobli di bingay na tan laydelaydena iman sisya olay mo binasig Diyos. ⁶Kanayon ay sinsiniten Peninna ay karibal na et pasadotena gapo sin kaiwed di anak na. ⁷Kanayon ay say mapasamak nas tinawtawen. Tonggal emey da sin beey Diyos, pasadoten Peninna si Hanna enggana ay man-oga ya sigaana ay mangan. ⁸Et kanayon abe ay damagen Elkana, “Apay nga man-og-oga ka ya sigaam ay mangan? Sinoy gapo ay kanayon ay pansasadotam? Ay bakenak ayan napatpateg en sik-a mo sinpo ay anak?”

Da Hanna En Eli

⁹⁻¹⁰Sin namingsan ay kawada da sin beey Diyos ed Shilo, kapika si Hanna sin nakdengnan da ay nangan. Palalo di ladingit na, isonga man-og-oga ay nankararag en Diyos. Sin nangam-amaganans di, wada din padi ay si Eli sin tomoktokdoana sin sag-en di pantew di Timplon Diyos. ¹¹Kanan Hanna ay nansapata, “Diyos ay Kangatoan ay Turay, maseg-ang ka kod paabe ta nemnemem sak-en sinan ligat ko. Mo seg-angam sak-en ay bagen mo ta omya ka si anak ay lalaki, ikarik ay idaton kos sisya ay mansilbi en sik-a si tongpal biyag na et adi polos mapokpokisan.”^a

¹²Intoltoloy Hanna ay nankarkararag en Diyos si nabayag yan iilaen Eli din tepek na. ¹³Adi madnge din kararag na tan adi na ipigsa, ngem maila din tepek na ay mantitiam et inpagarup Eli en nabeteng, ¹⁴isonga kananan sisya, “Ay nabeteng ka? Pig-an pay ay maimosngan ka ya isaldeng mo san kabebeteng mo?”

¹⁵Ngem kanan Hanna ay sinombat, “Apo, adiak met damdaman nabeteng tan adiak polos nan-in-inom si arak ono kompormi ay bemeteng, ngem ipappapas ko anggoy ay mangibaga si liknak en Diyos. ¹⁶Adi ka koman ipagarup en magay silbi na ay babai nan baam, tan palalo di ladingit ko ay mankarkararag.”

¹⁷Pag kanan Eli, “Emey ka ay natalna di nemnem mo. Sapay koma ta idawat Diyos ay daydayawen tako ay Israelita din kedkedawem.”

¹⁸Songbatan pay Hanna yan kanana, “Sapay koma ta itoloy mo san seg-ang mo en sak-en.” Pag komaan et en nangan yan namaga din sakit di nemnem na.

Din Naianakan Ya Naidatonan Samuel

¹⁹Nasapas da Elkana sin pamilya na ay binmangon sin kabigatana. Idi makdeng ay mandayaw da en Diyos, sinmaa da ed Rama. Dinaag Elkana

---

^a 1:11 Din adi panpapokisan di Israelita et simbolo ay naidadaton sisya ay mansilbi en Diyos.

si Hanna ay asawa na et pinatgan Diyos din kararag na. ²⁰Nawad-an et man-anak pay yan lalaki ay nginadananas Samuel^b tan kanana, “Kindaw ko iman en Diyos.”

²¹Dinomteng kasin din timpo ay emeyan da Elkana ay sinpamilya ed Shilo ta man-idaton sin maidaataton si tinawen ya ta tongpalena din inkari na. ²²Ngem adi nakiey si Hanna tan kanana en asawa na, “Awni ta mapsot din anak ta asiak iey sin beey Diyos ta isdi ay mantee si tongpal biyag na.”

²³“May ngarud,” kanan Elkana ay nanongbat, “mo intoy kosto si pannemnem mo, say amagem. Mantetee ka enggana ay posotem. Sapay koma ta ipatongpal Diyos san karim.” Et nantee si Hanna sin beey da ay namaspasoso ya nangay-ayowan sin anak na.

²⁴Makdeng pay ay posotena si Samuel, in-ey da sin beey Diyos ed Shilo olay mo an-anak pay laeng sisya. Nan-itakin das bomaro ay baka ay toloy tawena, sinpo ay kilo ay arina ya arak ay naipeey si sopot ay lalat. ²⁵Idi makdeng ay paltien da din baka, in-ey da din anak sin kad-an Eli. ²⁶Pag kanan Hanna en sisya, “Wada kod di ibagak en sik-a ay apo. Ay manemnem mo si sak-en? Sak-en adi din babai ay doy ay pinmipikas na ay mankarkarag en Diyos. ²⁷Kindaw kon Diyos din anak ay nay yan nay iman ay pinatgana din kararag ko. ²⁸Isonga ed wani, idaton kos sisya ta mansilbi en Diyos engganans tongpal biyag na.” Makdeng pay di, dinaydayaw da si Diyos isdi.

Din Kararag Hanna

(2:1-11,19-21,26)

- 2** ¹Kanan Hanna ay nankararag,
 “Palaloy layad ko begew en Diyos Apo!
 Tan inmipangato ya indawat nay bikas ko.
 Mabalín ay siyekak din kalaban ko,
 maragsakanak tan tinmolong si Diyos Apo.
²Magay nasantoan ay kaman din Diyos tako,
 maga polos di makaiso.
 Magay odom ay komakaman ay pankamangan tako
 mo adi et si Diyos Apo.
³Adi kayon palpalaloan san panlaslastogan yo,
 isaldeng yo san natangsit ay panagkalkali yo.
 Tan si Diyos ay makaammo si amin et okomena
 amin ay inam-amag di ipogaw tet-ewa.
⁴Din napipigsa ay soldado et magotlo din pana da,

^b 1:20 Mais-o di kadngean di Samuel sin kalin di Hebreo ay din olog na et “dinngen Diyos.” Din kosto ay olog di Samuel et “ngadan Diyos.”

ngem din nakapsot et pomigsa da.

5 Din mansobsobra ed idi si kanen da,
makilagbo dad wani ta mangan da.

Ngem din madagdagaangan ed idi
et laton da ed wani.

Din basig et nakaanak si pito da,
ngem din ina ay ad-adoy anak na
et nataynan ay magay olay esa.

6 Si Diyos et ena peslen ya biyagen,
ipababa nay ipogaw sin kad-an di natey ya kasinan tagoen.

7 Waday pabitegena, waday pabaknangena,
waday ipababa na, wada abey ipangato na.

8 Din nababa ya kaseseg-ang di kasasaad da,
et ipangato na ya kaenenan kaibabainan da.
Pakitokdoenas daida sin ipogaw ay way banol na,
et nangato ay turay di pangisaadana en daida.

Din naisaadan di lobong, si Diyos di akin oka,
sisya di nangisaad isnan daga.

9 Ay-ayowanana din biyag di ipogaw na,
ngem din managbasol et sin mabolinget ay kad-an di natey di
panturongan da,

tan adi mabalin ay matago di ipogaw
si bokbokod na ay pigsas.

10 Dadlon abaken Diyos din kalabana,
tan kaman kido ay mapod daya ay bomaba sin kad-an da.

Kadi et okomena am-in ay ipogaw isnan daga.
Idawtan panakabalin din ari ay pinili na
ta say sisya di pangabakena.”

11 Idi makdeng di, sinmaas da Elkana ed Rama, ngem nataynan si
Samuel ay anak da ed Shilo ta mansilbi en Diyos sin babaen Eli ay padi.

19 Tinawtawen ay man-amag si Hanna si nagayad ay bado ay idawat
nan Samuel mo maikoyog en asawa na ay man-idaton sin idatdatonas
tinawtawen. 20 Pag bindisyonan Eli da Elkana ay sin-asawa yan kanana,
“Sapay koma ta idawtan Diyos dakayo sin asawam ay nay si odom ay anak
ay kasokat din indaton yo ay nay ay mansilbi en sisya.” Makdeng pay di yan
sinmaa da.

21 Pag bindisyonan tet-ewan Diyos si Hanna et indawtan tolo ay
anak ay lalaki ya doway ay babai. Mo si Samuel pay et nadakdakdake ay
mansilbi en Diyos.

26 Nasepsep abe ay laylayden Diyos ya din kaipoipogaw sisya.

Din Naipadto Maipanggep Sin An-ak Eli

Ngem lawlaw pay din ogalin da Hofni en Finehas ay an-ak Eli, isonga inbaan Diyos di mamadto ay mamagbaga en sisya. Kanana ay nangipadto en gapo ta inpalobos Eli ay nan-am-amag din an-ak na si lawa, mandesan da ay matey. Maga abe di polin Eli ay makay, mo adi et masapa da am-in ay matey. Kedngan Diyos din kinapadin da Eli ya din poli na ta natken di isaad na ay padi. Et pag mankedaw din polin Eli si obla sin naiskat ay padi ta say waday katagoan da. (2:27-36)

Din Nangayagan Diyos En Samuel

(3:1-20)

3 ¹Sin timpo ay doy ay nansilsilbian Samuel en Diyos sin babaen Eli, at-atik anggoy di inpaammo ono inpailan Diyos babaen si pankalkaliana. ²Sin esay labi, si Eli ay enggay magodgodab yan naseseyep sin kowarto na. ³Si Samuel pay yan naseyep sin Timplo ay kad-an di Baol di Tolagan. Idi dandani ay parbangon yan manbidbidang pay laeng din silaw, ⁴kinalian Diyos si Samuel. Songbatan pay Samuel yan kanana, “Aw, apo, sanaak.” ⁵Kabangon pay yan nanagtag sin kad-an Eli ay kanana, “Naeyak ay apo tan doy inmayag ka.”

Ngem kanan Eli, “Adiak met inayagan sik-a. Mantaoli ka et ta en ka maseyep.” Siya di, en kasin binmaktad si Samuel.

⁶⁻⁷Kinalian kasin Diyos si Samuel. Adi na pay laeng ammo ay si Diyos din nankali, tan adi polos nakikalkali en sisya ed idi. Isonga kabangon ay inmey sin kad-an Eli yan kanana, “Kinaliam sak-en et naeyak ay apo.”

Kanan Eli, “Ay anak ko, adiak met kinalian sik-a. Mantaoli ka ay maseyep.”

⁸Kasin kinalian Diyos si Samuel si maikapitlo et kabangon yan inmey kasin sin kad-an Eli yan kanana, “Inmayag ka ay apo et naeyak.”

Pag et nemnemen Eli ay si Diyos din mangalkali sin anak, ⁹isonga kananan sisya ay nangibilin, “Mantaoli ka sin kaseysepam, et mo kalian daka kasin yan kanam ay manongbat, ‘Apo Diyos, sino di? Nay mandengdengeak ay baam.’ ” Et siya di, en binmaktad kasin si Samuel.

¹⁰En pinmikas Diyos sin kad-an Samuel yan kinaliana ay kaman sin damo. “Samuel, Samuel,” kinwani na.

Songbatan pay Samuel yan kanana, “Sino di? Tan nay mandengdengeak ay baam.”

¹¹Pag kanan Diyos en sisya, “Dengngem nan ibagak: Domteng to di agew ay waday kaeegyat ay amagek sin Israelita et makibtot amin ay mannge. ¹²Sin doy ay timpo, dadlonak ipatongpal am-in ay

inbabagak maikontra sin pamilyan Eli. ¹³Indadaan ko en sisya en keddengak din pamilya na ay madosa ay eng-enggana, tan din anak na yan inmpalawlaw da. Ammon Eli na ay am-amagen da ngem adi na inpasaldeng daida. ¹⁴Gapo sidi, insapatak ay adi polos mabalin ay mapakawan din basbasol di pamilyan Eli babaen si animal ya odom ay maidaton.”

¹⁵Binmaktad si Samuel enggana ay naaggew et pag nan bokatan din pantew di beey Diyos. Emegyat ay manad-at en Eli sin naipaammo en sisya, ¹⁶ngem kinalian Eli sisya ay kanana, “Ay anak ko ay Samuel.”

“Sinoy ibagam?” kanan Samuel ay nanongbat.

¹⁷Kanan Eli ay nandamag, “Sinoy inbagan Diyos en sik-a? Ibagam amin ay magay isaot mo, tan palalo ay dosaen dakan Diyos mo way olay sino ay isaot mo.” ¹⁸Et inbagan Samuel ay magay insassaot na. Pag kanan Eli, “Diyos sisya et amagena din kosto sin pangila na.”

¹⁹Kinadkadwan Diyos si Samuel sin nadakdak-ana et inpatet-ewan Diyos amin din inbaga na, ²⁰isonga inammoan din amin ay ipogaw sin intiro ay Israel ay pankalkalian Diyos sisya.

Din Nateyan Da Eli Ya Din Nangaan Di Filisteo Sin Baol Di Tolagan

4 *Sin namingsan en nakigobat din Israelita sin Filisteo, et intakin da din Baol di Tolagan, tan kanan da en say pangabakan da. Ngem inabak din Filisteo si daida et ina da din Baol. Pinse da di 30,000 ay Israelita pati din doway ay anak Eli. Wadas Eli ay tinmotokdo sin tokdoana sin igid di kalsada. Idi nadamag na ay inan din Filisteo din Baol di Tolagan Diyos, natokang yan natey.*

Insaan din Filisteo din Baol di Tolagan, ngem dinosan Diyos din kailili ay nangieyan da sin Baol. Isonga inpataolin din Filisteo din Baol ed Israel, et in-ey din Israelita ed Kiriath Jearim. (4:1–7:1)

Din Nangiturayan Samuel Sin Israelita

(7:2-13)

7 ²Nabayag di kawadan din Baol di Tolagan sin siyodad ay Kiriath Jearim. Wadas di si downpo ay tawen. Sin doy ay timpo, nanladladingit amin din Israelita ya nan-ad-adawag dan Diyos. ³Pag kanan Samuel en daida, “Mo tet-ewa ay sagongen yo si Diyos, dokogan yo ngarud din didiyosen di odom ay il-ili ya iwasi yo din rebolto ay kais-isoan Astarte. Imongsan yo abe di nemnem yo en Diyos yan sisya anggoy di pansilbian yo. Mo say iyat yo, isalakanas dakayo sin Filisteo.” ⁴Et inwasit din Israelita din

rebolto ay kais-is-oan da Baal en Astarte yan si Diyos et anggoy di dinaydayaw da.

⁵Idi siya di, inbilin Samuel ay masinop amin din Israelita ed Mizpa ta manpakaasis sisya en Diyos para en daida, ⁶tan ed Mizpa di nantean Samuel ay nangituray en daida. Et nasinop das di yan nanakdo das danom ay insoyat da sin sangoanan Diyos. Sin doy ay agew, initpe day dagaang da yan kanan da, “Nanbasol kami en Diyos.”

⁷Idi nadamag din Filisteo ay nasinop din Israelita ed Mizpa, nanlobwat din papangolo da ya din sosoldado da ta en da gobaten din Israelita. Inmegyat din Israelita sin nanngaan da. ⁸Kanan dan Samuel, “Adi ka somaldeng ay mankarkarag en Yahweh ay Diyos tako ta isalakanas datako sin Filisteo.”

⁹Pinaltin Samuel di mansossoso ay olbon di karnero yan inpoo na ay sibobokel ay indatona en Diyos. Nankararag ay nankedaw si badang Diyos sin Israelita yan pinatgan Diyos din kararag na. ¹⁰Idi man-idatdaton pay laeng si Samuel, enggay dinmateng din Filisteo ay mangobat sin Israelita. Ngem inpawadan Diyos di kaeegyat ay man-agodood ay kido ay nangibtot ya nangolo en daida. Tinmanagtag din Filisteo et nansisian da. ¹¹Pag bomala din lallalaki ay Israelita ed Mizpa yan inapayaw da din Filisteo engganad Betcar et ad-adoy pinse da sin danan.

¹²Idi makteng di, nan-a si Samuel si bato ay tinood na sin nan-gawaan di Mizpa ya Sen, yan nginadananas Ebenezer^c tan kanana, “Sinay di panginemnemneman sin badang Diyos en datako.” ¹³Naabak din Filisteo et adi da kasin in-inmey sin sakop di Israel tan kanayon ay kinonkontran Diyos daida sin timpo ay sibibiyag si Samuel.

Din Nankedawan Din Israelita Si Ari Ay Mangituray En Daida

8 ¹Idi makay si Samuel, dinotokana din an-ak na ay papangolon di Israel. ²Si Joel din pangpangoan yan si Abias din iyogtana, daida di pangolo ed Beerseba. ³Ngem adi dan inonodan ogalin ama da, tan din pilak anggoy di ginamgamgaman da et inawat da di pasoksok, isonga baken kostoy inyaat da ay nangowis.

⁴Idi siya di, natopog din papangolon di Israel et inmey da en Samuel ed Rama. ⁵Kanan da en sisya, “Enggay ay nakay ka asi et nan an-ak mo yan adi dan onodan din ogalim, isonga mandotok ka et si ari ay mangituray en dakami ta kaman kamin din odom ay ili ay way ari da.”

⁶Adi linayad Samuel din nankedawan das ari, isonga nankararag en Diyos, ⁷ngem kanan Diyos en sisya, “Awem amin din ibagan di ipogaw

^c 7:12 Din olog di Ebenezer et “bato ay panginemnemneman sin tolong Diyos.”

en sik-a. Baken sik-a di sinigaan da mo adi et sak-en di sinigaan da ay ari da. ⁸Manipod pay dedan sin nangipangpangoak en daida ay komaan ed Egipto, dinokogan das sak-en et nandaydayaw das odom ay sinan didiyos yan nay et ay say iyat da aben sik-a din kanayon ay inam-amag dan sak-en. ⁹Isonga pagostoam iman din layden da, ngem dadlon kan idadaan ya ilawlawag di iyat di ari ay mangituray en daida.”

¹⁰Inbagan Samuel sin kaipoipogaw ay mankedkedaw si ari din amin ay inbagan Diyos en sisya. ¹¹Kanana ay nangilawlawag, “Siya na di amagen di ari yo en dakayo: panbalinenan to ay sosoldado na din aan-ak yo ay lalaki. Mansilbi din odom ay manlogan si kalisa ay para gobat, mangabayo din odom, yan din odom abe et daida din managtag ay mamangpango mo din nanlogan si kalisa ay pakigobat. ¹²Panbalinena din odom ay mangipangolo si sagsisinlibo yan din odom et mangipangolo si saglilimapolo. Pilitena abe din an-ak yo ay mangalado sin papayew na ya man-apit sin molmola na. Daida abe di man-amag si armas ya kasapolan sin kalisa na. ¹³Panbalinena abe din an-ak yo ay babbabai ay para man-am-amag si bangbanglo ya para oto ay mansilbi en sisya. ¹⁴Alaena din kamayatan ay papayew yo ya minolaan yos obas ya olivo ta idawat na sin oopisyal na. ¹⁵Masapol ay man-idawat kayo si inkasinpon di anien yo ya borasen yo ay obas para sin oopisyal ay mansilsilbi sin palasyo na ya odom pay ay oopisyal na. ¹⁶Alaena din babag-en yo, baka ya kamel yo ay man-obla para en sisya. ¹⁷Alaena abe di inkasinpon di karnero ya kalding yo. Pati si dakayo et manbalin ay bagena. ¹⁸Awni et sin timpo ay kapasamakan nidi, asi kayo pay manpakpakaasi begew sin ari ay pinili yo, ngem sigaan Diyos ay mannge en dakayo.”

¹⁹Ngem adi inkaskason din ipogaw din inbagan Samuel, isonga kanan da, “Aga, layden mi di ari ay mangituray en dakami ²⁰ta kaman kami aben din odom ay ili ay iturayan di ari ta say mangipangolo en dakami ay makigobat.”

²¹Dinngen Samuel amin ay inbaga da et ena idad-at en Diyos. ²²Kanan Diyos ay nanongbat, “Tongpalem din kedkedawen da ta idawtam daidas ari.” Idi makdeng di, inpasaan Samuel amin din ipogaw.

Din Nangisoyatan Samuel Si Lana Sin Toktok Saulo

(9:1,2-3,15-17; 10:8)

9 ^{1a}Wada et di mabigbig ay baknang ay manngadan si Kis sin tribun Benjamin. ²Wada abey nadakdake ay anak na ay si Saulo ay mabikas ya gowapo. Nagogowapos sisya mo din am-in ay kailiana ay Israelita ya nakaykayang pay si esay piya mo si daida am-in.

³Sin namingsan, tinmagtag di odom ay dangkin Kis, et kanana en Saulo ay anak na, “Man-ayag kas esa ay baa ay gait mo ta en kayo anapen din dangki.”

Inanaanap das nabayag, ngem adi dan dinteng, isonga ninemnem da ay en da damagen en Samuel mo intoy panganapan da. Idi dinmateng da sin ili ay kad-ana, inabat das sisya ay bomalbala ay emey sin pan-idatdatonan. (9:4-14)

¹⁵Kambaw sakbay din agew ay doy, waday inpaammon Diyos en Samuel ay kanana, ¹⁶“Si bigat sin kaman nina ay oras, waday ibaak en sik-a ay lalaki ay napo sin sakop di Benjamin. Soyatam din toktok na si lana ay mangipaila ay dinotokak sisya ay mangituray sin ipogaw ko ay Israelita. Isalakanas daida sin panakabalin di Filisteo, tan inilak din napalpaligatan da ya dinngek din adawag da.”

¹⁷Sin kosto ay nangilaan Samuel en Saulo, kanan Diyos en sisya, “Si naey di inbagak en sik-a. Sisya di mangituray sin ipogaw ko.”

Idi siya di, inayagan Samuel da Saulo ay makikan en sisya. Sin kabigatana, sinoyatanas lana din toktok Saulo, yan pag nan kanan ay nangibilin, (9:18–10:1)

10 ⁸“Mangon-ona ka ay manballalong ed Gilgal. Sem-ed kas di si pito ay agew. Asiak datngan dakayo ta man-idatonak si animal ay mapooan ya datdaton abe ay pakikadkadwaan tako en Diyos. Asiak aben ibaga en sik-a din amagem.”

Din Naisaadan Saulo Ay Ari Sin Sangoanan Di Kaipogaw (10:17-24)

¹⁷Baken nabayag yan pinaayagan Samuel din kaipogaw ta matopog da ed Mizpa ay mandayaw en Diyos. ¹⁸Pag nan kanan en daida, “Siya na di kanan Yahweh ay Diyos tako ay Israelita: ‘Inpangok si dakayo ay komaan ed Egipto ta mawayaan kayo sin pamabag-enan da ya sin odom ay ipogaw ay mamalpaligat en dakayo.’ ¹⁹Ngem nay ed wani yan dinokogan yos Diyos yo ay nangisalakan en dakayo sin amin ay ligligat yo, tan kindaw yo ay idawtak dakayo si ari yo. May ngarud, mo say kanan yo, magrupo kayo ay manpaila sin sangoanan Diyos insigon sin tribu ya pamilya yo.”

²⁰Idi siya di, inayagan Samuel di tonggal tribu sin sango, et pinilin Diyos din tribu Benjamin. ²¹Pag saes-aen Samuel ay ayagan sin sango din papamilya sin tribu Benjamin et napili din pamilyan Matri. Nantongpalana yan si Saulo ay anak Kis di napili, ngem idi anapen das sisya, iwed ay maila da, ²²isonga kanan da en Diyos, “Ay inmalis sisya?”

Pag kanan Diyos ay nanongbat, “Wadas Saulo ay nantatabon sin likod di nakapin ay karga.” ²³Katagtag da ay en nangayag en sisya et idi

nakipipika en daida, say nangilaan da ay nakaykayang si esay piya mo daida amin.

²⁴Pag kanan Samuel sin kaipoipogaw, “Si nay di lalaki ay pinilin Diyos. Magay makaiso si olay esa en datako.” Idi siya di, bomanogaw da ay nangwani, “Matagotago din ari!”

Din Nan-odanana Ya Nankidoana Si Tiyagew

(12:1,13-25)

12 ¹Pag kanan Samuel sin kaipoipogaw, “Tinongpal ko amin ay inbaga yo et nay insaad ko di ari ay mangituray en dakayo.

¹³Ed wani, nay din ari ay pinili yo ay kindaw yo et nay insaad Diyos ay mangituray en dakayo. ¹⁴Siged di pantongpalan yo mo say amagen yo dana, dakayo ya din ari yo: dayawen ya patgen yos Yahweh ay Diyos tako, mansilbi ya mantongpal kayon sisya ya adi kayon konkontraen din bilina. ¹⁵Ngem no adi kayon tongpalen si Diyos ta kontraen yo din bilbilina, dosaena abes dakayo ya din ari yo ay kaman din inyat na sin aap-o yo. ¹⁶Ed wani, iginek yo ta ilaen yo di nakaskasdaaw ay amagen Diyos. ¹⁷Ed wani et tiyagew ay pinag-aani si bakakew, ay baken siya? Mankararagak en Diyos ta mankido ya man-odan, et say pangammoan yo en madagsen ay basol yo en Diyos din nankedawan yos ari.”

¹⁸Nankararag si Samuel et sin doy met laeng ay agew, mankido downan man-odan, isonga din kaipoipogaw yan inmegyat dan Diyos ya en Samuel. ¹⁹Kanan da en Samuel, “Pangaasim kod ay apo ta ikararagam dakami en Yahweh ay Diyos mo ta adi kami matey. Inammoan mi ed wani ay malaksig sin odom pay ay basbasol mi, nanbasol kami baw kayman sin nankedawan mi si ari.”

²⁰Ngem kanan Samuel, “Adi kayon emegyat. Olay mo siya di ay madagsen di nanbasolan yo en Diyos, adi kayon dokogan sisya, mo adi et imongsan yo din amin ay nemnem yo ay mansilbi en sisya. ²¹Adi kayon masangsangaw si sinan didiyos ay adi makabadang ya makaisalakan en dakayo, tan magay silsilbin dadi. ²²Gapo sin madaydayaw ay ngadan Diyos, adi nan baybay-an dakayo, tan ninemnem na ay panbalinenas dakayo ay ipogaw na. ²³Mo maipanggep en sak-en, sapay koma ta adi ipalobos Diyos ay bomasolak en sisya gapo sin panliwayak ay mangikararag en dakayo. Say amagek et koma din mangitdoak en dakayo sin kosto ya siged. ²⁴Ngem masapol ay egyatan ya patgen yos Diyos. Ipapasnek yo ya imongsan yo din amin ay nemnem yo ay mansilbi en sisya. Nemnemen yo din nakaskasdaaw ay inam-amag na para en dakayo. ²⁵Ngem mo ipapati yo ay mangamag si lawa, matey kayo am-in, pati din ari yo.”

**Din Nakigobatan Da Saulo Sin Filisteo Ya Din
Nangyamyaman Samuel En Sisya**

(13:2-14)

13 ²Idi siya di, pinilin Saulo di tolo ay libo sin lalaki ay Israelita. Dowa ay libo di kinmoyog en sisya ed Micmas ya sin kadondontogan ay ili ay Betel yan sinlibo di gait Jonatan ed Gibeaa ay sakop di tribun Benjamin. Inpasaa na amin din odom.

³Pinsen Jonatan din kapitan di sosoldado ay Filisteo^d ay nankampo ed Geba et dinamag din Filisteo. Pag ibilin Saulo ay mananggoyob da ta matopog amin ay Hebreo ta makigobat da. ⁴Naipadamag sin amin ay Israelita din namsean Saulo sin kapitan di sosoldadon di Filisteo ya din pangililigetan din Filisteo en daida, isonga pinati dan naibilin ay maitapi da en da Saulo ed Gilgal.

⁵Natopog din Filisteo ta gobaten da din Israelita et waday tolo ay libo ay kalisa ay para gobat, enem ay libo ay nangabay ya adi kabilang ay sosoldado ay kaman din kaad-adon di darat sin benget di baybay. En da nankampo ed Micmas sin naibandas belaan di agew ed Bet-aven. ⁶Idi ilaen din Israelita ay masmaskok da ya dilikado di kasasaad da, nantabon day odom sin liyang, longog, abot, batbato ya bobon. ⁷Din odom yan inagadang da din ginawang ay Jordan et inmey da sin sakop di Gad ya Gilead. Nataynan si Saulo ed Gilgal, ngem enggay manpayegpeg das egyat da din sosoldado ay kadwa na. ⁸Nanseed si pito ay agew tan siya din inkeddeng Samuel, ngem iwed pay laeng si Samuel ay domateng ed Gilgal et enggay ilogin din sosoldadon Saulo ay mansisian. ⁹Isonga kanan Saulo, “Iali yo din daton ay mapooan ya din dataton ay pakikadkadwaan tako en Diyos.” Et indatona din mapooan.

¹⁰Idi kakkakdeng na ay nangidaton, pag et domateng si Samuel et inabat Saulo ay kinablaawan. ¹¹Ngem kanan Samuel, “Ay sino pay nas inamag mo?”

Kanan Saulo ay nanongbat, “Tan enggay to met ay tomaynan din sosoldado yan maga ka pay laeng sin timpo ay inbagam ay domatngam dowan et masinsinop din Filisteo ed Micmas. ¹²Kanak en gobaten din Filisteo si sak-en isnan Gilgal yan adiak pay laeng nankedaw si segang Diyos, isonga ninemnem ko en kapilitan ay idaton ko din daton ay mapooan.”

¹³Ngem kanan Samuel, “Inoong-ong sas inamag mo. Adi kan tinongpal din inbilin Yahweh ay Diyos mo en sik-a. Mo tinongpal mo koma et insaad Diyos sik-a ya din polim ay mangituray isnan Israel si eng-

---

^d 13:3 Di dowa abe ay kaiologan nina et: 1) *Ginobat Jonatan din sosoldadon di Filisteo*; 2) *Inabak Jonatan din sosoldadon di Filisteo*.

enggana. ¹⁴Ngem ed wani, adi mantoltoloy din panturayam, tan waday pinili ya dinotokan Diyos ay peteg ay laydelaydena ay mangipangolo sin ipogaw na gapo ta adi ka tinongpal din bilina.”

Din Nangabakan Saulo Sin Amalekita

(15:1-3,7-9)

15 ¹Sin namingsan, kanan Samuel en Saulo, “Sak-en di inbaan Diyos ay nangdotok en sik-a ay man-ari sin ipogaw na ay Israelita, isonga ed wani dengngem din ipaammon Diyos. ²Siya na di kanan Diyos ay Kangatoan ay Turay, ‘Dosaek din Amalekita, tan ginobat din aap-oda din Israelita sin napoan da ed Egipto. ³Ed wani, en kayo gobaten din Amalekita ta golpien yo ay dadaelen amin ay sanikwa da. Magay palobosan yo ay matago en daida. Peslen yo amin ay lalaki, babai, anak ya moyang pati din baka, karnero, kamel ya dangki.’ ”

⁷Idi siya di, ginobat Saulo din Amalekita manipod ed Havila engganad Shur ay naibandas belaan di agew ed Egipto. ⁸Dinpap na ay sibibiyag si Agag ay arin di Amalekita yan pinse das kumpulan amin din ipogaw na. ⁹Ngem adi pinsen Saulo ya din sosoldado na si Agag ya din kamayatan ay kakarnero ya baka, din kalamesan sin an-ak di baka ya karnero, ya din amin ay nabanol et adi dan ginolpi ay dinadael. Ngem say dinadael da din amin ay lawlawaya ay magay silbi na.

Din Nanigaan Diyos En Saulo Ay Man-ari

(15:10-35)

¹⁰Idi siya di, nankali si Diyos en Samuel yan kanana, ¹¹“Manbabawiak ay nangisaad en Saulo ay ari. Dinokoganas sak-en et adi nan tinongpal din bilin ko.” Manbonget si Samuel et naninsinlabi ay nankararag en Diyos sin labi ay doy. ¹²Sin kabigatana, nasapa si Samuel ay en nanganap en Saulo, ngem waday nangibaga ay inmey si Saulo ed Carmel yan waday tinood nas di ay panginemnemneman da en sisya, pag manballalong ay emey ed Gilgal.

¹³Idi datngen Samuel sisya, kanan Saulo, “Bindisyonan daka koman Diyos. Tinongpal ko din inbilina.”

¹⁴Ngem kanan Samuel, “Et apay ngarud san madmadngek ay kalin di karnero ya kangan di baka?”

¹⁵Kanan Saulo ay nanongbat, “Inan din sosoldado sin Amalekita. Adi dan pinse din kamayatan sin karnero ya baka ta maidaton en Yahweh ay Diyos mo, ngem pinse mi amin din odom.”

¹⁶“Iginek mo!” kanan Samuel en Saulo. “Ibagak en sik-a di inpaammon Diyos en sak-en ed labi.”

“Dad-atem kod,” kanan Saulo ay nanongbat.

¹⁷Kanan Samuel, “Ed idi, inbilang mo ay nababa ka, ngem ed wani et sik-a di ari sin amin ay tribun di Israel. Dinotokan dakan Diyos ay ari ay mangituray en daida. ¹⁸Kanana ay nangibaa en sik-a, ‘Emey ka ta peslem amin din Amalekita, daida ay managbasol ay ipogaw. Gobatem enggana ay peslem amin daida.’ ¹⁹Ngem apay nga adi kan tinongpal din inbilin Diyos? Apay nga inalistoam ay nan-a sin sinamsam mo ay sanikwa da et inamag mo di baken kosto sin pangilan Diyos?”

²⁰Kanan Saulo, “Ngem nantongpalak met en Diyos. Inmeyak sin nangibaaana en sak-en et pinsek amin din Amalekita et insaak si Agag ay ari da. ²¹Inan din sosoldado di baka ya karnero et in-ali da din kamayatan ta maidaton en Yahweh ay Diyos mo isnan ed Gilgal.”

²²Ngem kanan Samuel ay nanongbat, “Ay malaydan aya si Diyos sin daton ay mapooan ya odom ay datdaton ono din pantongpalan si inbaga na? Maymayat pay laeng di mantongpal en sisya mo din man-idaton si kamayatan ay karnero. ²³Tan din adi pantongpalan en sisya et kaman met laeng din kadagsen di basol di mansip-ok, mankotom ya manpontos. Din mangipapangato abe si nemnem na ay adi mangikaskaso sin ibagan Diyos et kaman met laeng din basol di mandaydayaw si sinan didiyos di kadagsen di basol na. Gapo ta sinigaam din inbagan Diyos, sigaana abes sik-a ay man-ari.”

²⁴Pag kanan Saulo en Samuel, “Nanbasolak kayman tan adiak tinongpal din bilin Diyos ya din bilin mo. Inmegyatak to met sin ipogaw, isonga tinongpal ko din layden da. ²⁵Pangaasim kod ta pomakawan ka ya komoyog ka ay mantaoli ed Gilgal ta way iyat ko ay mandaydayaw en Diyos.”

²⁶Ngem kanan Samuel en sisya, “Adiak makiey en sik-a tan sinigaam din kalin Diyos et sinigaana abes sik-a ay man-ari sin Israelita!”

²⁷Idi nandokog si Samuel ay komaan koma, kapeden si Saulo sin bado na yan pag et mabisngit. ²⁸Kanan Samuel en sisya, “Ed wani ay agew, sinoktoban Diyos di turay mo ay ari isnan Israel et indawat na si ib-am ay sigsiged mo sik-a. ²⁹Din madaydayaw ay Diyos ay pantalkan di Israelita et adi mabalin ay man-etek ono manbalbaliw, tan baken ipogaw ta manbalbaliw di nemnem na.”

³⁰Kanan Saulo ay nanongbat, “Nanbasolak kayman, ngem pangaasim kod ta komoyog ka sin enak pandayawan en Yahweh ay Diyos mo ta adi madadael di dayaw ko sin sangoanan di nankakay di ili ya am-in ay Israelita.” ³¹Isonga kinoyog Samuel si Saulo ay nantaoli et nandaydayaw si Saulo en Diyos.

³²Pag kanan Samuel, “Iali yo si Agag ay arin di Amalekita sin sangoanak.” Magay danag Agag ay sinmag-en tan kananas nemnem na, “Sigurado ay inlasat ko din pomsean da ay emegyatak.”^e ³³Ngem kanan

^e 15:32 Di esa abe ay kaiologan nina et: *Manpayegpeg si Agag ay sinmag-en tan kananas nemnem na, “Sigurado ay dandani di pomsean da ay emegyatak.”*

Samuel, “Begew sin kampilan mo yan ad-adoy babbabai ay napokawan si anak, isonga si inam abe di maawanan si anak.”

Pag betbebetbeten Samuel si Agag et pinse na sin sangoanan Diyos ed Gilgal. ³⁴Makdeng pay di, inmey si Samuel ed Rama ngem sinmaa pay si Saulo ed Gibeaa. ³⁵Engganans nateyan Samuel, adi na inil-ila kasin si Saulo, olay mo nanladladingit manbegew en sisya. Si Diyos abe yan mansakit di nemnem na ya babawiena di nangisaadanan Saulo ay ari ed Israel.

Din Nangdotokan Samuel En David

(16:1-13)

16 ¹Idi siya di, kanan Diyos en Samuel, “Ay maney pay sas pangiladladingitam en Saulo, tan nay sinigaak di pan-ariana isnan Israel. Ibaak sik-a sin kad-an Jesse ay taga-Betlehem, isonga pon-em din sakngod ay panpeypey-an si lana ta emey ka. Tan pinilik di esa sin an-ak na ta say man-ari.”

²Ngem kanan Samuel, “Intoy iyat ko ngin ay emey yan mo dengngen Saulo et pomse?”

Kanan Diyos, “Man-a ka si bomalasang ay baka yan kanam en inmey kas di ay man-idaton en Diyos. ³Ayagam si Jesse sin pan-idatonam ta asiak itdo di amagem. Dotokam ay man-ari din piliek.”

⁴Tinongpal Samuel din inbilin Diyos. Idi dinmateng ed Betlehem, manpayegpeg din papangolon di ili ay mangabat en sisya yan kanan da ay nansalodsod, “Apo, ay mayat di panggep mo en dakami sin inmaliam ay nay?”

⁵Kanan Samuel ay sinombat, “Aw. Inmaliak ay man-idaton en Diyos. Linisan yo din awak yo ta makiali kayo sin pan-idatonak.” Pag nan amagen din seremonia ay panglinis en da Jesse sin an-ak na ay lalaki et inayaganas daida sin pan-idatonana.

⁶Idi dinmateng da, inilan Samuel si Eliab ay anak Jesse yan kananas nemnem na, “Sigurado ay si naey ay nakikipikas na sin sangoanan Diyos din pinili na.”

⁷Ngem kanan Diyos en Samuel, “Adi kan say nemnemen din kailaana ono kakayang na tan sinigaak sisya. Din pangilak et baken nais-o sin pangilan di ipogaw. Din ipogaw et din kailaana di pangibasaran da, ngem sak-en ay Diyos et say ilaek din nemnem.”

⁸Pag ayagan Jesse si Abinadab et inpalabas na sin sangoanan Samuel, ngem kanan Samuel, “Baken met say pinilin Diyos.” ⁹Inpalabas aben Jesse si Samma, ngem kanan Samuel, “Olay sinay et baken say pinilin Diyos.” ¹⁰Pito din an-ak Jesse ay inpalabas na sin sangoanan Samuel, ngem kanana, “Maga met en daida di pinilin Diyos. ¹¹Ay anggoy dana si an-ak mo?” kanana ay nansalodsod.

Kanan Jesse ay nanongbat, “Wada pay laeng din kaiyogtanan, ngem wada ay mangay-ayowan si karnero.”

Kanan Samuel, “En ka ipaayag tan adi takon ilogi ay man-idaton ya mangan enggana ay domateng.”

¹² Et siya di, nan-ibaa si nangayag et dinmateng yan kambaw gowapo ya nasalon-at di kailaana. Pag kanan Diyos, “Pomika ka ta bokbokam si lana ay mangipaila ay nadotokan, tan sisya di pinilik.” ¹³ Et siya di, inan Samuel din lana ay naipeey si sakngod et insoyat nan sisya sin sangoanan di aag-i na. Kasegep din Ispiriton Diyos en David, et manipod isdi ay agew, kinadkadwa na ya inturturayanas sisya. Makdeng pay di, sinmaa si Samuel ed Rama.

Din Nansilbian David En Saulo

(16:14-17)

¹⁴ Kinmaan din Ispiriton Diyos en Saulo, pag ibaan Diyos di anito ay mamaligat en Saulo. ¹⁵ Kanan din mansilsilbi en sisya, “Ammo mi ay waday anito ay inbaan Diyos ay mamalpaligat en sik-a. ¹⁶ Mo ibaam dakami, en kami man-anap si lalaki ay nalaing ay mantokar si arpa ta mo paligaten daka sin anito, mantokar et mailatonan ka.” ¹⁷ Et binilin Saulo si daida ay man-anap si nalaing ay mantokar si arpa ta iey dan sisya.

Pag ibagan di esa ay baan Saulo ay nalaing si David ay anak Jesse ay mantokar et inpaayag Saulo sisya. Mo paligaten din anito si Saulo, mantokar si David et pag komaan din anito. Say inyat David ay nansilsilbi en Saulo. (16:18-23)

Din Nangkaritan Goliat Sin Israelita

(17:1-11)

17 ¹ Dinomteng et di timpo ay natopog din Filisteo ed Soco ay sakop di Juda ta makigobat da. Nankampo da ed Efes Dammin sin nangawaan di Soco ya Azeka. ² Da Saulo abe sin Israelita, nankampo da sin tanap ed Ela et sidi ay nansagana da ay makigobat sin Filisteo. ³ Wada din Filisteo sin esay dontog yan din Israelita abe sin esa, et way nangawaan da ay tanap.

⁴ Wada et di mangialagey sin Filisteo ay manngadan si Goliat ay taga-gat. Binnela sin kampon di Filisteo ta karitena din Israelita. Siyam ay piya di kakayang na, ⁵ nanhelmet si bronsi yan bronsi met laeng di salida na ay emey ay limapolo ya pito ay kilo. ⁶ Nagadingan si bronsi di siki na yan sinasadlayana di bronsi ay gayang. ⁷ Din potan di gayang

na ay sana yan dakdake ay kaman din os-osalen di man-abel yan emey ay pito ay kilo di dagsen din landok ay tadem na. Waday soldado ay mamangpangpango ay para egen sin kasay na. ⁸En sinangon Goliat din sosoldadon di Israelita yan kanana ay nangibogaw, “Apay nga malinya kayo ay makigobab? Esaak met ay Filisteo yan dakayo din bag-en Saulo. Manpili kayo si esa ay makilaban en sak-en. ⁹Mo omabak ta pomse, manbalin kami ay bag-en yo, ngem no abakek ta peslek, dakayo di manbalin ay bag-en mi et mansilbi kayo en dakami.” ¹⁰Intoloy din Filisteo ay sana ay nangwani, “Ed wani met laeng, karitek din sosoldadon di Israelita. Manpili kayo si makilaban en sak-en!” ¹¹Idi dinngen da Saulo ya din amin ay Israelita din sana, palalo di egyat ya dismaya da.

Din Inmeyan David Sin Kampon Da Saulo

(17:12-37)

¹²Si David yan anak Jesse ay polin Efrata. Ed Betlehem ay lak-am di Juda di ili da. Waday wao ay lalaki ay an-ak Jesse yan enggay nakay sisya sin timpo ay nanturayan Saulo. ¹³Din tolo ay kapangoanan sin an-ak Jesse yan naikoyog da en Saulo sin gobatan. Si Eliab di ngadan din kapangoanan, pag si Abinadab, pag si Samma. ¹⁴Si David di inoodi. Naikoyog din tolo ay kapangoanan en Saulo, ¹⁵ngem si David pay yan mantinaoli ay emey sin kad-an Saulo ya somaa ay mangayowan sin karneron ama da.

¹⁶Sin oneg di opatapolo ay agew, binigat ya minasdem ay kariten Goliat din Israelita.

¹⁷Sin esay agew, kanan Jesse en David, “Dalasem ta iey mo nan sinpo ay kilo ay doom ya sinpo ay tinapay sin kad-an da manong mo. ¹⁸Idawat mo abe nan sinpo ay nabanol ay makan sin kapitan di bonggoy da. En ka kod ilaen mo kas-ano din aag-im yan mo mantaoli ka, man-isa kas pamaneknek ay mapo en daida ay mayat di kasasaad da. ¹⁹Wadas da Saulo ya din amin ay lalaki ay Israelita sin tanap ed Ela ay makigobgobat sin Filisteo.”

²⁰Nasapas David sin kabigatana ay nangipolang sin kakarnero si esa ay manpaspastol, pag nan alaen din karga na et inmey ay nantongpal sin inbilin Jesse. Dinmateng sin kad-an di sosoldado idi kosto ay emey da sin powisto da et ipigpiga da din ibogbogaw da ay para gobat. ²¹Nanpowisto da ay man-asisagang din Israelita ya Filisteo. ²²Inpayag David din karga na sin man-idoldolin si kasapolan di sosoldado, pag katagtag ay emey sin kad-an di aag-i na sin gobatan et sinalodsod na di kasasaad da. ²³Idi makikalkali sin aag-i na, wada et si Goliat ay pinmika sin sangoanan di gagait na yan manbogaw kasin ay mangarit sin Israelita ay kaman din sigod ay am-amagena, et dinngen David. ²⁴Tinmagtag din Israelita

si egyat da sin nangilaan da sin lalaki ay sana. ²⁵Kanan da ay nan-asibaga, “Ilaen yo, kanayon ay kariten din ipogaw ay sana si datako ay Israelita. Gon-gonaan kano din ari si dakdake ay kinabaknang di mamse sin ipogaw ay doy yan ipaasawa na abe din anak na ya adi manbayad si bowis din pamilyan ama na.”

²⁶Kanan David ay nansalodsod sin katakdo na ay lallalaki, “Sinoy gon-gonan di mamse sin Filisteo ay nay ta adi maibabain di Israel? Siya mo sino san adi nakogit ay Filisteo ay mangarkarit sin sosoldadon di matmatago ay Diyos.” ²⁷Et dinad-at dan sisya kasin din is-istoryaen da ay lagbon di mamse en Goliat.

²⁸Dinngen Eliab ay din kapangoanan ay manong David din pakikalkaliana sin lallalaki et palaloy bonget na ay nanyamyam en sisya. Kanana, “Apay nga inmali kas na? Sino di mangayowan sin at-atik ay doy ay karnero sin lugar ay magay omili? Nalastog ka dedan ya lawlaway nemnem mo, ammok ay inmali ka anggoy ay manboyas man-gogobat.”

²⁹Kanan David, “Ay sino od di inamag ko? Ay maiparit aya di pankaliak?” ³⁰Kinmaan si David sin kad-an manong na et siya met laeng di ena dinamag sin odom ay lallalaki yan iso na met laeng di songbat da ay kaman din inbagan di odom.

³¹Nandinamag din inbagan David enggana ay naibagan Saulo et inpaayag nas David. ³²Kanan David en Saulo, “Madaydayaw ay ari, maga koma di emegyat sin Filisteo ay doy, tan sak-en ay bag-en mo di en makilaban en sisya.”

³³Kanan Saulo ay nanongbat, “Adim kabaelan din Filisteo ay doy tan anak ka pay laeng yan sisya pay et nakigobgobat manipod sin kabaro na.”

³⁴Ngem kanan David, “Apo ari, sak-en di mangay-ayowan sin kakarneron amak yan mo waday layon ono odom ay atap ay animal ay mangitagtag sin anak di karnero, ³⁵apayawek ay labanen ta isalakan ko din anak di karnero. Mo somagong yan kapedenak sin bagang na ta pat-oak enggana ay matey. ³⁶Wada day pinsek ay layon ya odom ay atap ay animal et siya met laeng di amagek sin adi nakogit ay doy ay Filisteo ay mangarkarit sin sosoldadon di matmatago ay Diyos. ³⁷Insalakan Diyos sak-en si layon ya odom ay atap ay animal et sisya met laeng di mangisalakan en sak-en sin Filisteo ay doy.”

Kanan Saulo, “Mo siya ngarud sa, emey ka et sapay koma ta si Diyos di mangadkadwa en sik-a.”

Din Nangabakan David En Goliat

(17:38-52)

³⁸Inpabadon Saulo en David din mismo ay bado na ay maidallem sin salida, indawat na abe din salida na ya helmet na ay bronsi. ³⁹Idi in-amag

David dadi, asi nan isiket din kampilan yan ipadas na ay idad-an, maikawa tan adi nan inpaingsa. Kanana en Saulo, “Maikawaak tan bakenak dedan nairuam,” isonga kinaana. ⁴⁰Pag nan alaen din sokod na ay manpaspastol yan en nanpili si lima ay mayat ay bato sin ginawang et inpeey na sin sopot na. Iin-genana din palsiit na ay sinmag-en sin Filisteo.

⁴¹Intoltoloy aben Goliat ay nangabat en David yan mamangpangpango din nananggen si kasay na. ⁴²Idi estena ay ilaen si David, nilaslasoy na tan inila na ay an-anak pay laeng ay gowapo ya nasalon-at di kailaana. ⁴³Kanana en David, “Ay siya mo asoak ta pat-o di iabat mon sak-en?” Et inbayos na sin didiyosena din baos na en David. ⁴⁴Kanana, “Omali kas na ta idawat ko san awak mo sin titit ya atap ay animal ta isida da!”

⁴⁵Kanan aben David, “Kampilan ya gayang di armas mo ay makilaban en sak-en, ngem sak-en pay ay makisango en sik-a et panakaawak Yahweh ay Kangatoan ay Turay. Sisyu din Diyos ay daydayawen di sosoldadon di Israel ay kinarit mo. ⁴⁶Ed wani ay agew, ipaabak Diyos sik-a en sak-en ta peslek sik-a ya potook san toktok mo. Ed wani ay agew, idawat ko din bangkay di sosoldado ay Filisteo sin titit ya atap ay animal ta kanen da ta say pangammoan di intiro ay lobong ay wada di Diyos ed Israel. ⁴⁷Say pangilaan di amin ay natopog isna ay adi kasapolan Diyos di gayang ya kampilan ay mangisalakan sin ipogaw na, tan si Diyos di makigobat et ipaabak nas dakayo am-in en dakami.”

⁴⁸Intoltoloy Goliat ay sinmag-en yan katagtag si David ay nangabat en sisya sin panlabanan da. ⁴⁹Kinawet na di bato sin sopot na et inpalsiit na en Goliat. Napontaan din kitong na yan linosok din bato din toktok na et natokang ay nanlakob-o sin lota. ⁵⁰Isonga inabak David din Filisteo ay sana, olay mo palsiit anggoy ya bato di armas na, tan maga di kampilan si intatakina. ⁵¹Katagtag si David et pinmika sin kad-an di bangkay Goliat, pag nan oksoten din kampilan Goliat ay say inpoto na sin toktok na met laeng.

Idi ilaen din Filisteo ay natey din itangtangsit da, katanagtag da ay lomayaw. ⁵²Pag bomanogaw din taga-Israel ya taga-Juda ay nangapayaw en daida sin danan ay manturong ed Saaraim enggana sin segpan di ili da ed Gat ya Ekron, et kawanalang di nasogatan ay Filisteo sin danan enggana sin ili da ay doy.

Din Nangaposan Saulo En David

18 *Manipod isdi, laylayden Jonatan ay anak Saulo si David. Si Saulo abe et inpakodanas David ay makitee en daida et nangato di nangisaadana en sisya sin sosoldadon di Israel. Olay intoy en nakigobatan da David et nangabak da, tan wadas Diyos ay nangadkadwa en sisya, isonga laylayden ya daydayawen di am-in ay Israelita. Gapo sidi, inapalan Saulo si David ya inmegyat abe en sisya.*

Baken nabayag yan kanan Saulo en mabalin ay asawaen David si Mikal ay anak na mo waday peslenas sin-gasot ay Filisteo ay

panbayad na. Di panggep na et ta matey si David sin gobatan, ngem di nantongpalana et dowan gasot ay Filisteo di pinsen da David, isonga inpaasawan Saulo si Mikal en sisya. Say nangammoan Saulo ay wada tet-ewas Diyos ay mangadkadwa en David, et nasepsep ay inmegyat ya malmaliget en sisya. Namin piga ay pinadpadas na ay mamse en David. Sin namingsan, inayaganas David sin beey na yan ginayang na, ngem inlisian David din gayang. Sin namingsan abe, inbaa nay sosoldado ay maniim sin beey David ta peslen da koma mo bomala sin kabigatana. Ngem binadangan Mikal sisya ay lomayaw. Siya di, nanlikeliked si David sin kailili ta ilayawanas Saulo ya din sosoldado na. (18:1–20:42)

Si David Ya Din Tinapay Ay Naidaton En Diyos

(21:1-6)

21 ¹Inmey si David ed Nob sin kad-an Ahimelek ay padi. Manpayegpeg sisya ay nangabat en David yan kanana, “Apay nga es-esam ay magay intakin mos gait mo?”

²Kanan David ay nanongbat, “Waday nangibaaan din ari en sak-en yan inbilina ay adiak ibagbaga si olay sino din inpaamag na en sak-en. Mo maipanggep sin ipogaw ko yan binilin kos daida ay man-aabat kami si esa ay lugar. ³Sinoy makan ay wadan sik-a ed wani? Omya ka kod si lima ay tinapay ono kompormi ay makan ay wadas sa.”

⁴Kanan din padi, “Magay odom ay tinapay mo adi et anggoy din tinapay ay naidaton en Diyos. Mabalín ay kanen yo mo adi nakidadaag si babbabai din sosoldadom.”

⁵Kanan David, “Sigurado met kitdi ay adi dan nakidaag tan kanayon ay say iyat mi mo waday emeyan mi. Adi kamin makidadaag olay mo baken nasantoan ay gapo di biyahi mi, isonga masepsep et ed wani ay importanti ay gapo di naibaaan mi.” ⁶Et siya di, indawat din padi en David din nasantoan ay tinapay tan anggoy nas wada. Kakakkaana sin lamisaan ay kaipatpatangan di tinapay ay maidaton en Diyos, tan sinokatanas kaot-oto.

22 *Idi dinamag Saulo en binadangan Ahimelek si David, inpaayag nas sisya ya din am-in ay pamilyan ama na. Binilina din sosoldado na ta peslen da din papadi, ngem sigaan da. Isonga inpapse na en Doeg ay taga-Edom. Waopolo ya lima ay padi di pinse na sin agew ay doy. (22:6-23)*

23 *Intoltoloy da Saulo ay manganap en David ta peslena koma, ngem nanlikeliked da David sin lugar ay magay omili ya sin*

kadondontogan ay nantabtabon. Emey ay 600 di ipogaw ay naitapi en sisya. Sin namingsan, istay dinpap da Saulo si David, ngem kapilitan ay mantaoli da ay dagos ta gobaten da din Filisteo. (23:1-29)

Din Naneg-angan David En Saulo

(24:1-22)

24 ¹Idi nantaoli si Saulo ay napo sin nakigobatan da sin Filisteo, waday nangwani en sisya en wadas David sin lugar ay magay omili ed En Gedi. ²Siya di, pinilin Saulo di tolo ay libo ay kalalaingan ay soldado ed Israel, et en da inanap da David sin asag-en di makwani en Deppas di Atap ay Kalding.

³Idi wada da sin danan, dinmateng da sin liyang ay asag-en si kodal di karnero, et sinengep si Saulo ta en mankatilyas. Kambaw wadas da David ya din ipogaw na sin dogon di liyang ay sana. ⁴Kanan da en sisya, “Gondaway mo na! Tan inbagan Diyos ay ipolang na din kaibaw mo en sik-a ta oway di iyat mo en sisya.” Siya et di, inin-inayad David ay inmasag-en ay adi dinlaw Saulo, et pinotoana din gayadan di naloyong ay bado na.

⁵Idi nakdeng di, mansakit di konsensia na begew sin namotoana sin badon Saulo, ⁶et kanana sin ipogaw na, “Sapay koma ta domosas Diyos mo sakitak ono peslek din apok, tan dinotokan iman Diyos sisya ay man-ari.” ⁷Begew sin inbaga na ay doy, tinopap na din ipogaw na ay makilaban en Saulo.

Idi siya di, kinmaan si Saulo sin liyang ta madipos koma. ⁸Ngem binmala abes David yan kinaliana ay nangwani, “Apo ari!” Nanwingi si Saulo, et pag mandokmog si David ay nanyakog-ong ⁹yan kanana, “Apay nga patiem di kanan di odom ay ipogaw en waday panggep ko ay mamse en sik-a? ¹⁰Ed wani ay agew et mismo ay inilan di matam ay inpalobos Diyos ay peslek sik-a koma isnan liyang. Sinogsogan pay di odom sak-en ay mamse en sik-a, ngem adiak inamag, tan kanak si nemnem ko en adiak man-amag si lawa en sik-a tan dinotokan dakan Diyos. ¹¹Ilaem kadi ay ama nan poton di badom ay ginedged ko sin gayada na ngem adiak pinses sik-a. Say pangilaam koma ay maga di panggep ko ay mangamag si lawa ono makilaban en sik-a. Maga met di lawa si inamag ko en sik-a, ngem nay et ay omap-apayaw ka tan laydem ay pomse. ¹²Sapay koma ta okomen Diyos daita ay dowta ta sisya di manobalit sin lawa ay inam-amag mo en sak-en, ngem adiak polos sakitan sik-a. ¹³Wada di apat ay kanana, ‘Din mangamag si lawa et din lawa ay ipogaw,’ isonga adiak sagiden sik-a. ¹⁴Ay sinoak od ay ap-apayawen din arin di Israel ta peslena? Kamanak met owat nanatey ay aso ono kaman tilang. ¹⁵Si Diyos di

mangokom ya mangikeddeng mo sino en daita di binmasol. Ilaena koma na ay maam-amag ta somalaknib sin panakabalin mo.”

¹⁶Idi nakdeng ay inbagan David di, kanan Saulo ay nanpoot, “Ay sik-a ay anak ay David san mankalkali?” Pag nan ipigsa ay nan-oga. ¹⁷Kanana, “Nalinteg ka mo sak-en tan siged di inyat mo en sak-en, ngem lawa di inam-amag ko en sik-a. ¹⁸Inpailam ed kaonyan din mayat ay ogalim en sak-en, tan inpalobos Diyos ay oway di iyat mo koman sak-en, ngem adi ka pinomse. ¹⁹Manmano di ipogaw ay mo datngan day kaibaw da yan ipalobos da ay makalayaw ay adi naan-ano. Sapay koma ta gon-gonaan dakan Diyos ay kosto sin siged ay inyat mo en sak-en ed wani. ²⁰Eggay ammok ay dadlon kan man-ari ed Israel et manturay kas mabayag. ²¹Isonga mansapata ka sin ngadan Diyos ay adi kan peslen din polik ta say adi malinglingan din ngadan ko ya din ngadan amak.” ²²Et nansapatas David. Pag somaas Saulo, ngem nantaolis da David ya din ipogaw na sin nantabonan da.

25 *Sin timpo ay doy, natey si Samuel, et nanladingit din am-in ay Israelita. Pag dan iponpon sin kad-an di beey na ed Rama.*

Mo si David pay, nangasawa kasin, tan inpaasawan Saulo si Mikal ay asawa na si odom ay ipogaw. Din ngadngadan di asawan David et da Ahinoam en Abigail. Idi nabaybayag, wada kasin di wayan David ay mamse koma en Saulo. Siya na di inyat na ay naamag. (25:1-44)

Din Kasin Naneg-angan David En Saulo

(26:1-18,21-25)

26 ¹Waday odom ay lallalaki ay taga-Zif ay inmey en Saulo ed Gibeon yan inbaga da ay wadas David ay mantabtabon sin bilig ay Hakila sin benget di lugar ay magay omili. ²Nanballalong ay dagos si Saulo sin lugar ay magay omili ed Zif. Kinoyog na di tolo ay libo ay napili ay soldadon di Israel ta anapen das David, ³et nankampo da sin kad-an di kalsada sin bilig ay Hakila met laeng. Idi dinngen David ay inonod da Saulo si daida sin lugar ay doy, ⁴inbaa nay ispay et pinaneknekan da ay tet-ewa ay wadas da Saulo.

⁵Inmey ay dagos si David yan inila na din kad-an di nankampoan da Saulo. Tinamang na din kaseyseyepan da Saulo en Abner ay anak Ner ay komander din sosoldadon di ari. Din kaseyseyepan Saulo yan wada sin nan-gawaan di sosoldado na.

⁶Idi siya di, nandamag si David en Ahimelek ay Heteo ya si Abisai ay anak Zeruyas ya agin Joab. Kanana, “Sino di komoyog ay emey sin kampon Saulo?”

“Sak-en,” kanan Abisai ay sinombat.

⁷Sin doy ay labi, sin-gep da David en Abisai din kampon Saulo. Wadas Saulo ay naseseyep yan naipapadsek din gayang na sin toktokana. Naseseyep abe si Abner yan siya abe sin sosoldado na ay nangigagawa en sisya. ⁸Kanan Abisai, “Inpalobos Diyos ay peslem din kaibaw mo ed wani ay labi, isonga ipalobos mo koma ta idoyok ko en sisya din gayang na enggana ay maipadsek sin lota. Mamingsan anggoy ay doyokek, adi masapol ay mamidwa.”

⁹Ngem kanan David, “Adi kan pespeslen, tan sigurado ay dosaen Diyos di mamse sin dinotokana ay ari. ¹⁰Sigurado ay si Diyos met laeng ay mismo di mamse en sisya sin tapin di agew. Mabalín ay owat matey ono matey sin gobatan. ¹¹Ngem sapay koma ta iaddawin Diyos ay peslek din dinotokana ay ari. Ngem alaen ta din gayang ya panpeypey-anas danom ta komaan ta.”

¹²Et inan David din gayang ya panpeypey-an si danom sin kad-an di toktokan Saulo, asi da kinmaan en Abisai. Magay nakaila ono nangammo sin napasamak. Maga abey binmangon. Nas-et di seyep da, tan si Diyos dedan di nangiturong.

¹³Makdeng pay di, nanbalasat da David sin tanap yan inmey da sin toktok di esay bilig. Nan-inaddawi da en da Abner ya din sosoldadon Saulo. ¹⁴Pag nan kanan ay nangibogaw en daida, “Abner, apay nga adi kan somongbat?”

Songbatan pay Abner yan kanana, “Sino ka ay bomogbogaw ay mamalaga sin ari?”

¹⁵Kanan aben David, “Ay baken tet-ewa ay natoled ka ay ipogaw yan magay makaiso en sik-a isnan Israel? Apay ngarud ay adi kan binantayan din ari ay apom? Wada met di kakkaey na issa ay mamse en sisya.

¹⁶Lawa sas inyat mo. Dadlon tet-ewa ay lebbeng na ay matey kayo am-in, tan adi yo dedan binantayan din apo yo ay dinotokan Diyos ay manturay. Estem ay ilaen. Intoy kad-an din gayang di ari ya din panpeypey-an si danom ay wada koma sin toktokana?”

¹⁷Inmatonan Saulo din kalin David yan kanana, “Anak ko ay David, ay sik-a san mankalkali?”

Songbatan pay David yan kanana, “Aw, sak-en, Apo ari!” ¹⁸Pag nan itoloy ay nangwani, “Apay ngin ay at-atikoem pay laeng sak-en ay baam? Ay wada aya di basol ko en sik-a?”

²¹Pag kanan Saulo, “Baken kosto di inamag ko. Mantaoli ka, anak ko ay David. Laton ay adiak kasin sakitan sik-a, tan inpailam ed wani ay agew di panangipateg mo sin biyag ko. Tet-ewa kayman ay naong-ongak et dakdake ay kamali di inamag ko.”

²²Kanan David ay nanongbat, “Naey din gayang mo ay apo ari. Man-ibaa ka sin ipogaw mo si manga. ²³Sapay koma ta gon-gonaan Diyos

di nalinteg ya napodno ay ipogaw. Ed wani ay agew, indawat Diyos di gondaway ko ay mamse en sik-a, ngem sinigaak ay namse en sik-a ay dinotokana. ²⁴Ed wani ay agew, inpaillak di panangipateg ko sin biyag mo et sapay koma ta patgen aben Diyos din biyag ko et omisalakan sin amin ay ligat.”

²⁵Pag kanan Saulo, “Sapay koma ta bindisyonan dakan Diyos, anak ko ay David. Siged di pantongpalan di am-in ay amagem.” Pag komaan si David yan sinmaa abe si Saulo.

27 *Ngem kanan David si nemnem na en agpos et mo emey sin ilin di Filisteo ta isdi di pantean da sin ipogaw na ta say adi peslen Saulo. Et say inamag da di. Nantee da sin ilin di Filisteo si sinpo ya enem ay bowan. (27:1–30:30)*

Din Nateyan Saulo

(31:1-6)

31 ¹Sin namingsan, nan-gogobat din Filisteo ya Israelita sin dontog ay Gilboa yan ad-adoy natey sin Israelita. Linmayaw din odom pati da Saulo sin aan-ak na. ²Ngem indasan din Filisteo si daida et pinse da din tolo ay an-ak Saulo ay da Jonatan en Abinadab ya si Malkisua. ³Napigsa di laban sin kad-an Saulo, isonga olay sisya et pinontaan di panan di kalaban da yan naoneg di sogat na. ⁴Kanana sin baro ay para egen si salida na, “Asotem san kampilan mo ta pomse ka ta adi da pomaligat asi da pomse din adi nakogit ay Filisteo.” Ngem palalo di egyat din baro ay sana et sinigaana ay mamse, isonga kaa si Saulo sin mismo ay kampilana et sisya met laeng di namse sin awak na. ⁵Idi ilan din baro ay sana ay natey si Saulo, kapese abe sin awak na sin bokod na ay kampilan. ⁶Et siya di di inyat Saulo ay natey sin agew ay doy pati din tolo ay an-ak na, din man-eg-egen si salida na ya din amin ay sosoldado na.